

MLADIKA

Vampir.

Povest, spisal dr. Fr. Detela.

V.

Olga je sedela s knjigo v roki na travniku pod širokosenčnim orehom, ko se je približal Tone. Pozdravil je in vprašal, če sme prisesti.

»Prosim. Še je prostora.« je dejala Olga in se odmeknila na klopi. Vsa kri ji je zastala po žilah.

»Govoriti moram, Olga,« je dejal Tone in prenehal. Gledal je v tla, snel klobuk in si obrisal pot s čela. »Moja preteklost ti je znana, kaj ne?«

»Kako misliš, Tone?« je vprašala tiho.

»Da poznaš moj greh,« je dejal Tone trdo. »Saj ga pozna vsa vas in vsa okolica. Mojega sina je rodna mati zatajila in zavrгла; zato sem jaz tudi njo zatajil in zavrğel in bom skrbel, da je sin ne bo poznal. Zatajil in zavrğel pa jaz ne bom svojega otroka, ampak preskrbeti mu hočem mater, ki ga bo z menoj vred ljubila, ki mu ne bo oponašala očetovega greha, ki bo imela usmiljenje ž njim, ki trpi za tuje krivice. Če te ne odvrča moja preteklost, če moreš zaupati moji bodočnosti, ki jo hočem posvetiti tebi in tvoji sreči, podaj mi roko za življenje, bodi ti mati in varuhinja mojemu sinu! To sem ti moral povedati, Olga. Olajšal sem si srce in zastavljam ti svojo besedo. Ti pa odloči po svojem srcu, prepričana, da ti ostanem vedno hvaležen, če me uslišiš, da ti pa tudi ne bom zameril, če odbiješ ponudbo! Odloči do nedelje! Zdrava!«

Tone je hitro odšel, zadovoljen, da je tako odkrito, tako moško govoril; Olga pa je ostala kakor v omotici. Iznenadil jo je bil dogodek, dasi ga je pričakovala, in prav različna čustva, prijetna in neprijetna, so se vrstila v njenem srcu in pola-

goma razpustila. Zato pa so ji težke misli napolnile glavo. Ali je to ljubezen? Prebrala je bila mnogo povesti, ki so tako toplo slikale mlado ljubezen; ona ni čutila nobenega blaženstva, nobene nove sreče. Ali je samo ona žalostna izjema? Najbrž ne. Kar je poznala, kar je gledala življenja naokoli, vse je nasprotovalo in ugovarjalo slovstvenim spominom. Ali so prava ljubezen res samo sanje pesnikov, sami nedosežni vzori, ko povzročajo najprej toliko hrepenenja in nazadnje toliko razočaranja? Solze so ji silile v oči ob bridki misli, da je življenje tako plitvo in prazno, da živi sreča le v domišljiji. Če je Tone res kdaj ljubil mater svojega sina, ali jo je mogel pozabiti? Če je pa ni pozabil, kako more drugo ljubiti? Oh, za zakon gre, ne za ljubezen. Prvine je dobila Metka; njej ponuja usoda ostanke.

Proti tem žalostnim mislim pa se je oglasila ženska ničemurnost. Da ji je razodel Tone svojo ljubezen, je navdalo Olgo z zadovoljstvom in snubitve mu ni zamerila. Končno je Tone vendar brhek mladenič in iz dobre hiše. In kako ponižno ji je razkladal svoje težave! Če bi je ne čislal, bi gotovo ne bil tako govoril. Koliko pa je deklet v Št. Lenartu, ki bi zavrnila takega snubca? Najbrž nobena. Ali naj smatra ona za nesrečo, kar bi vsaki drugi ugajalo? O, lahko ga zavrne; a potem je najbrž konec; drugega snubca ne bo. Dozdevalo se ji je sicer, da ji je učitelj Škender naklonjen, in tudi ona ga je rada videla kakor tudi tega in onega mladeniča; toda obhajala jo je domneva, da si ljubi Škender kakor iz vseh ljudi tako tudi iz nje samo norca dela, da torej ne pride v poštev.

Toda razdvojena je odšla Olga proti domu, da bi se z materjo posvetovala.

Mati je poslušala novico navidez ravnodušna. Ko pa je Olga končala in čakala odgovora, jo je mati objela, je zrla tiho v cvetoče lice in inako se ji je storilo. Še žalostnejši izraz se je pojavil na drobnem obrazu in z bridkostjo je zaznala Olga, kako se ji je postarala ljuba mamica, kako se ji svetijo srebrni lasje iz temnih kit, kako globoke črte obroblija drobnostnice in razoravajo belo čelo.

»Kako pa to misli Tone?« je dejala mati in si obrisala oči. »Oče mu najbrž ne bo še izročil, ker je sam še krepak: gotovo ga hoče k nam priženiti.«

»Nič ne vem,« je dejala Olga. »Tega ni povedal.«

»Tone je priden in delaven; on bi vzdignil hišo; toda Bog ve, če bo hotel naš oče izročiti. Ti bi morala potem tako delati kakor jaz. Telesno delo ni tako težko, samo da ima duša mir; ampak gospodinja mora imeti oporo na gospodarju. Če te opore ni, je zaman ves trud; potem je posel gospodar. Mučne odvisnosti od poslov sem te hotela jaz rešiti. Želela sem, da bi ti jedla svoj kruh, naj bi bil tudi suh in grenak, da bi se pred nikomur ne tresla, samo da izpolniš svojo dolžnost. Jaz ne vem, kaj bi ti svetovala. Tončka bi morala seveda k sebi vzeti.«

»To bi me nič ne motilo. Deček je dobro vzgojen; lahko bi si pridobila njegovo srce in Tone mi bo hvaležen.«

»In pohleven bo najbrž tudi. Najhujši so tisti, ki se imajo za popolne; ti vidijo pri drugih samo napake in ne prizaneso nobene. Če bi bil Tone lenuh, jaz bi rekla: Ne jemlji ga! in naj bi bil nedolžen kakor novorojeno dete. Lenuh je vsak ničvreden, in če je zraven še hinavec, je neznošen. Prosi Boga razsvetljenja in potem odloči po svoji pameti, ki te bo tem bolje vodila, ker je ne moti strast!«

Olga je vedela toliko kakor poprej; vendar se ji je zdelo, da mati ni proti zakonu; samo črnogleda je, ker ima toliko bridkih izkušenj.

Obrnila se je do strica Valentina in ne zaman. Ribič je stopil takoj odločno na Tonetovo stran in je začel nečakinji vneto prigovarjati, naj ne zamudi te ugodne prilike. V tej zvezi je videl on edino rešitev Lenartovega doma, edino olajšanje usode svoje sestre; zato je tudi menil, da že hvaležna ljubezen do matere kaže hčeri pravo pot.

Olgi se je zdelo, da ji stric dobro svetuje in da je dolžna osladiti materi zadnja leta življenja. Sicer ji pa tudi gospodinjstvo ni bilo nevšeč. Vsaj po svetu bi se ji ne bilo treba potikati in Tone je bil mož, odločen, krepak, delaven. Gle-

dala ga je že v domišljiji, kako samozavestno gospodari, kako se mu pokori družina, kako prihaja utrujen, a dobre volje k večerji, ki mu jo je pripravila ona, kako se zaupno razgovarjata in posvetujeta; in nje si ne upa nihče žaliti, ker jo varuje in brani mlad junak.

Domišljija je že začela ljubezni pot gladiti, in ko je Olga drugega dne srečala Toneta, se mu je tako sladko nasmejala, da je burna radost prevzela mladeničevo srce. Še vprašal je ni, kako je odločila. Govorila sta o vsakdanjih stvareh, a tako pristrčno, kakor da bi bila zadeva dognana in da se morajo samo še starši o poststranskih malenkostih dogovoriti. Bistro in pozorno je ogledovala Olga Toneta in zadovoljna premišljevala, kako lahko se ponša ž njim in kako ji ga bodo zavidale tovarišice. Kar pozabila je prositi razsvetljenja in dobrega sveta; molila je le za srečno zvezo in za ljubega ženina. S tiho radostjo je poslušala Jarnikove žene in hčere poredno namigovanje, ki ji je gnalo kriv lice, in skoraj zamerila je mami, zakaj ji ne prigovarja; naslonila pa se je popolnoma na strica Valentina.

Tako so hči in mati in stric napeto čakali odločitve in se posvetovali. tiho in previdno, da ne bi ljubi oče pred časom kakšne besede prestregel. V svojih nadah so se zanašali na njegovo lenobo, ki se bo tudi videza kakšne skrbi iz srca rada iznebila.

Lenart si je pa celil rane, ki mu jih je bil skok z voza prizadel, in kot bolniku, ki je komaj smrti ušel, mu je morala žena dobre in redilne jedi kuhati. Obvezan je sedel pred hišo in pripovedoval vsakemu, kdor ga je hotel poslušati, iz kakšne nevarnosti se je rešil. Poleg nesreče, ki bi se mu bila kmalu pripetila, pa mu je hodila še Jarnikova telica po glavi. »To je Olga,« si je dejal, »v pesniški podobi; za Toneta jo snubi.« Da bi postala Olga gospodinja pri Jarniku, to bi mu bilo všeč, samo če bi ne bilo treba dote šteti. »Ta človek je trd in lakomen. Še za tarokiranje ga moraš prositi in kako zahrbtno, brezobzirno tarokira! No, snoči je pustil nekaj dlake. Ampak z voza me je vrgel; obleko mi je raztrgal, kolena pobil, roke razpraskal; naravnost po življenju mi je stregel. In zdaj me hoče iz kože dejati.« Zasmilil se je sam sebi. Ali ni on že zadosti storil za svojega otroka skoz toliko let? — Morebiti bo pa hotel Toneta k njemu priženiti. Takemu sebičnežu pade lahko tudi taka misel v glavo. V tem slučaju bo treba še večje opreznosti: treba se bo s pismom dobro zavarovati. Preudarjal je, kakšne zahteve da bo stavil, in si dejal nazadnje:

»Če jih Jarnik sprejme, dobro; če ne, naj pa ostane, kakor je, in to je še boljše«. Od ženitve bi on imel vsekako več škode kot dobička; zakaj če ostane Olga učiteljica, ji ne bo treba prepisati nobenega posestva, ne bo treba šteti nobene dote; še njega bo lahko podpirala. »To je še dobro,« je dejal, »da je Tone nekoliko obremenjen. Očeta bom tem laže pritisnil«.

Sumljivo je opazoval, kako stičejo žena in hči in svak glave vkup in se posvetujejo za njegovim hrbtom. »Gotovo so zmenjeni, med seboj in z Jarnikom in vsi skupaj proti meni«.

Izza ogla se je priplazila Urša.

»Oh, gospod Lenart,« je sladko vzdihnila in ga milo pogledala, kaj pa Vam je, da ste tako obvezani?«

»Jarnikov lisec se je splašil,« je zastokal Lenart; »jaz sem padel z voza in teliko, da se nisem ubil«.

»Oh, siromak, ali Vam smem nekaj zaupati? Ali mi ne boš zameril?«

»O našem hlapcu Matiju, ali ne, Urša?«

»O ne, ne, ljubi gospod Lenart, ampak nekaj drugega. Vi veste, kako je Jarnikov Tone, ta nečistnik, zapeljal Metko, ki je pri vas služila«.

»Vem. Oba sta k tebi zahajala«.

»O ne zaradi tega, gospod Lenart; ampak ker so dandanes moški tako nesramni in nasilni. Jaz jih poznam. Metka je čisto nedolžna. Zanašala se je, da jo bo Tone vzel. Katerega dekleta pa bi to ne zapeljalo? Jaz sem Metki vedno dopovedavala, da naj se varuje. A nesreča je nesreča. Potlej ji je ta nesramni človek še otroka vzel«.

»Urša, kako? Ali ga nisi ti sama k Jarnikovim prinesla?«

»Seveda sem ga; a jaz sem mislila, da bo še kaj plačeval. Zdaj pa nima reva ne otroka ne plačila. Takšen je ta človek. Zdaj je pa začel še za neko drugo hoditi«.

»Res? Za katero pa?«

»Vašo Olgo hoče zapeljati, kakor je Metko zapeljal«.

»Če je to res, Urša, ga bom jaz ubil in umoril«.

»Tone je močan«.

»Jaz se ne bojim nikogar. Jaz bi bil lahko že močnejše pobil, ker sem gibčen in hrust. Ti, Urša, mene ne poznaš. Naše Olge Tone ne bo zapeljal. Ali bom njega pretepel, da bo pomnil vse žive dni — da bi ga le ne ubil. Urša, to me skrbi; zakaj ubiti se tudi grešnika ne sme — ali pa bom Olgo salamensko v roke vzel. Jaz sem

oče, jaz gospodar. Rajši jo ubijem, kot da bi videl njo in vso našo krščansko hišo v sramoti«.

»Vi ste bogaboječ mož, gospod Lenart; ampak jaz se ne bojim tolikanj da jo bo zapeljal, ampak do jo bo snubil«.

»Snubil, Urša? To je pa druga reč. Snubiti sme vsak samec; to je njegova krščanska pravica. Snubcev pa ni treba pretepati«.

»Kakega drugega snubca seveda ne; ampak do Toneta ima prvo pravico Metka. Če ta nesramnež Olgo samo zapelje, je to zgolj Vaša zadeva; če jo pa v zakon vzame, je tudi Metka prizadeta«.

»Saj Tone ne mara več za Metko«.

»Pa zakaj ne mara? Zato ker lahko drugo dobi; če bi druge ne dobil, bi se pa rad vrnil k Metki«.

»To stvar, Urša, je treba dobro premisliti. Jaz za enkrat že ne bom pretepel Toneta; ti ga pa lahko ozmerjaš, če hočeš; samo toliko glej, da ne bo prič!«

»Za Olgo hodi pa tudi učitelj Škender, gospod Lenart. Oba sta jo spremljala in pri belem dnevu, Tone in Škender. Tone je celo pri njej sedel pod orehom, celo uro je sedel. Če ni to pohujšanje. Če se nas katera le z enim samim fantom nekoliko pomeni in če tudi v mraku, so vsi križi doli. Tukaj pa dva in pri belem dnevu! Toda saj pravim: Gospodi in bogatim ljudem se vse pregleda, nam pa vse zameri«.

»Urša, nič se ne boj! Škendru bom jaz pokazal, kdo sem jaz. Oštel ga bom, da si bo zapomnil, in če se bo izgovarjal, ga bom iz hiše vrgel. Z eno roko ga bom prijel od zadaj za ovratnik, z drugo pa za hlačni rob in kar letel bo skoz duri. Mi smo krščanska hiša in pohujšanja jaz ne trpim«.

»O vem, gospod Lenart. Davi sem Vas videla v cerkvi, kako lepo ste molili. Zatorej sem prišla, da Vas obvarujem škode in sramote. Saj veste: Tone je Tone in enega Tončka že ima; Škender pa tudi ni veliko prida; drugače bi ga gospodje rajši imeli. Ti Jarniki pa mene in moje družinice kar videti ne morejo. Stari se je zagrozil, da mi bo vzel vse tri fantičke, češ, da kradejo in lenobo pasejo. V jeseni bodo krave pasli; zdaj pa še ni čas. In kaj bodo kradli, ko skrbim jaz zanje, in očetje morajo plačevati, ker imajo otročički dobre varuhe«.

(Dalje.)

Iz knjige „Žetev“.

Spisal Rabindranath Tagore. Prevedel Alojzij Gradnik.

1.

Sudas vrtnar je utrgal v svojem ribniku poslednji lotos, ki mu je prizanesla pustešča zima in je šel, da ga proda kralju, k durim palače.

Tu je srečal potnika, ki mu je rekel: »Zahitevaj ceno za ta poslednji lotos — pokloniti ga hočem Budi, našemu Gospodu«.

Sudas je rekel: »Če mi daš zlatnik, bo tvoj«.

Potnik mu je plačal.

V tistem hipu je prišel kralj iz palače in je želel kupiti cvetlico, ker je bil na potu, da obiše Budo in si je mislil: »Lepo bi bilo, ako bi položil k njegovim nogam lotos, ki je cvetel v zimi«. K^o mu je vrtnar rekel, da so mu ponudili zlatnik, mu jih je kralj ponudil deset, ali potnik je podvojil ceno.

Pohlepen, je vrtnar pomislil, da pride do še večjega dobička pri njem, zaradi katerega sta se ona dva trgala. Priklonil se je in rekel: »Ne morem prodati lotosa«.

V tili senci mangovega gozda onkraj mestnega obzidja je Sudas stopil pred Budo, na čigar ustnicah je počival molk ljubezni in čigar oči so odsevale mir, kakor zvezda danica v rosnomokri jeseni.

Sudas mu je pogledal v obličje in je položil lotos k njegovim nogam in priklonil svojo glavo v prah.

Buda se je nasmehnil in vprašal: »Kaj želiš, moj sin?«

Sudas je zaklical: »Samo, da se me rahlo dotakneš s svojo nogo«.

2.

Sanatan je molil ob Gangesu, ko je razcapan Brahmin prišel k njemu in mu rekel: »Pomagaj mi, siromak sem«.

»Moja skodela za miloščine je vse, kar imam,« je rekel Sanatan, »kar sem

imel, sem vse razdal«.

»Ali Šiva, Gospod moj, je prišel k meni v snu,« je rekel Brahmin, »in mi svetoval, naj grem k tebi«.

Sanatan se je hipoma spomnil, da je pobral neprecenljiv kamen med gruščem na bregu in misleč, da bo komu prav prišel, ga je skrtil v pesku.

Označil je mesto Brahminu, ki je začuden izkopal kamen.

Brahmin je sedel na zemljo in se je zamislil sam pri sebi, dokler ni solnce zašlo za drevesi in niso pastirji odšli domu s svojo čredo.

Potem je vstal in prišel petihoma k Sanatanu in rekel: »Učenik, daj mi najmanjši drobec bogastva, ki prekaša vse bogastvo svetâ«.

In je vrgel dragoceni kamen v vodo.

3.

»Kdo od vas hoče prevzeti dolžnost, da nasiti lačne?« je vprašal Buda svoje učence, ko je lakota divjala v mestu Shravasti.

Ratnakar, bankir, je povetil glavo in rekel: »Mnogo več je potrebno, ko vse moje bogastvo, da bi nasitil lačne«.

Jaysen, poveljnik kraljeve vojske je rekel: »Jaz bi rad dal svojo srčno kri, ali živeža ni dovolj v moji hiši«.

Dharmapal, ki so neskončna zemljišča bila njegova, je rekel in vzdihnil: »Demon suše je posušil vse moje njive. Ne vem, kako bi plačal kralju davke«.

Tedaj je vstala Supriya, beračeva hči.

Priklonila se je pred vsemi in rekla ponižno: »Jaz bom nasitila gladne«.

»Kako!« so zaklicali osupnjeni. »Kako si upaš izpolniti svojo obljubo!«

»Jaz sem najubožnejša med vami vsemi,« je rekla Supriya, »in to je moja moč. Jaz imam svojo skrinjo in svojo shrambo v slednji vaši hiši«.

Dvig.

Spisal Jože Pahor.

»Nekdo gre sem gor,« je spregovoril zastaven mladenič kakih šestindvajsetih let, prekinil delo ter se obrnil v dolino. Živo je blestel decemberski sneg po višinah in pobočjih naokrog, niže spodaj je

temnela široka črta v belini, borov gozd. Delj časa je zrl, pa ni mogel prav razločiti.

»Ali ga vidite?« je vprašal priletnega moža, visokega in močnega, ki je na

drugi strani počasi nakladal seno na sani. Pod gozdom je zdaj, pa pregloboko, da bi ga spoznal.

Tovariš se ni zmenil za vprašanje. Skrbelo ga je predvsem, ali ne bodo sani preširoko naložene, ker se potem rade razvežejo na poti v nižavo.

»Stlačiti je treba, da je kaj!« je opozoril čez nekaj časa z oblastnim glasom. »Težak si, gor se spravi!«

»Premalo je še,« je odgovoril Vence, zajel z vilami in vrgel v velikem zamahu na sani — »Kdo bo vsak čas lazil v reber!«

Nakladal je, dokler se je dalo, nato pa je stopil spredaj na sani in zlezel na seno. Z rokama in s koleni ga je stlačil, tovariš mu je pa še družega natrosil.

»Kar gor, kar gor!« je priganjal lalikomiselno. — Bo vsaj hitreje drčalo nizdol!«

»Zadosti!« oporeka drugi. »Vožnja je lahko nevarna, ni vsak zanjo! Raje manj, pa gotovo!«

Vzravna se visok in rejen, pozna se, da trdo delo ni njegov vsakdanji posel. Po žrd gre, jo povezne podolž na seno, nato pa povežeta in stisneta naokrog z vrvjo ter popahneti sani od kozolca proti pobočju, kjer je bolj položno. Vrhovi visokih smrek zastirajo tam pogled v dolino, za njimi, na nasprotni strani se dviga visoko pod nebo široka, modra gora.

»Škoda,« pravi starejši mlajšemu, ko sta podložila sani, »škoda, da ni videti v dolino! Pokazal bi ti Pavlino polje. Pri moji veri, malo je takih! Grča je bil stari Grižar, ni več izpustil, kjer je zgrabil: kakor ris! a je tudi kaj prigospodaril!«

Stari korenjak pokima zadovoljno z glavo ter porine klobuk nazaj, da se pokaže močno čelo.

»Samo ta gozd poglej!« se obrne proti smrekam. »Šest tisoč je vreden brat bratu! Vsi so vedeli, da se prodaja, pa ne da bi zvohal Griže! Molčal je, molčal ko riba, se dogovoril in odšel. Pri moji veri, vse hkrati, enega vrhu družega in še ostalo mu jih je!«

Z glavo pritrdi in pokaže s prsti. Vence pa se mu smeje.

»Zakaj se smeješ?«

»Ker Vas nič ni rabil!«

Dreja je razumel. Ob semnjih je namreč vneto mešetaril in popival po vseh vaseh v okolici in razburjal duhove s svojim oblastnim posredovanjem, da so se mu mirni na daleč izogibali.

»To pa to! Takemu stiskaču mešetiti, ali si padel na glavo? Saj bi se sedemkrat pokesal! — A teknilo mu le ni, še gozda ni utegnil posekati, kar je starega! Še zetaj je poiskal, do lasu enakega sebi,

potle pa je šel.« — Mešetar napravi z roko škodoželjno kretnjo. — »In še zet za njim, ker se je iz lalikomnosti preveč gnal in pregrel.«

Pipo natlači in prižge.

»Nu, kaj rečeš o gozdu? Ali ni po tvojih mislih?«

»Po mojih mislih?«

»Kako pa: Ti moraš vendar dobro ogledati, kaj in kako. In če je treba, ti rad svetujem, razumem take reči. Želim ti dobro, zakaj sem pa stric!« —

Mladenič zre gozd, vanj zatopljen ter si počasi gladi košate brke. Ni besede ne črhne. Stric ga pa gleda od strani, kakor bi hotel uganiti njegove tihe misli. Toda drugič ga ne vpraša, pozna ga dobro. Še nekoliko čaka, potem pa se zasuče:

»Na delo mora!«

Solnce se je borilo na obnebju in od časa do časa prebilo oblake. Tedaj je zablestel sneg po planini, da je jemalo vid. Rahlo je vel sever, v njem je včasih blisnila snežinka golomraznica. Trdo je škripala zmrzla škorja pod stopalom.

Delavca dospeta do praznih sani ter jih pahmeta do kozolca. Koj nato pričneta spet nakladati seno, ki je bilo v kozolcu.

»Vražje mrzlo je«, izpregovori mešetar; »Pavla nama bo morala danes pošteno plačati. Tista gorka žganjica bi nič ne škodila, pa se ni spomnila!«

»Zakaj se pa Vi niste?« prekine Vence ter si mane trdi roki.

»Sama bi se morala, saj sem čakal. Pa reci naravnost, če moreš!« modruje dalje kmet. »Če le ni nekoliko na tisto stran po Grižarju; če le ni!«

Še bi govoril, da se ni začul klic.

»Vence!« ponovi tenak glas od one strani, kjer so čakale naložene sani.

»Kdo me kliče?« vpraša Vence, čeprav je že spoznal glas.

»Kvančnikov je«, odgovarja osorno mešetar; »nikamor ne hodi, ni časa.«

Vence ga gleda in pomišlja. Stric čuti to in ponovi odločneje, vendar še polglasno:

»Po svoji poti naj gre, sušica, kaj bi tod motil! Ga bom pa jaz odpravil!«

Mešetar se res odpravlja iz kozolca, ali Vence se med tem odloči, zažene vile v seno in odide k fantu. Mrzlo gleda mož za nečakom, toda ne reče ničesar, da bi se moglo umeti. Nevoljno mrmra in počasi nadaljuje delo.

Za sanmi je stal Kvančnikov. Očitno se ni upal bliže. Istih let je kakor Vence, toda šibek in izpitih lic, vidno bolan.

»Saj vem, da te nadlegujem«, se opravičuje s filim glasom, v zadregi in kakor bi iskal besed — pa sestra me je toliko prosila, da nisem mogel.... Ali greš

nekoliko z menoj?« Opazil je bil, da je mešetarja prignalo zanimanje iz kozolca.

»Preveč se mi smili«, nadaljuje tišje — »ne morem je gledati več. Vedno joče, odkar govorijo... Ljudje so že tako postrežni, da prinašajo vse še gorko in raje več ko je morda res!«

Spet premolkne in čaka, kaj bo dejal Vence. Mučen, težak je ta trenutek. Vence je v zadregi in šele čez nekaj časa vpraša kratko in prisiljeno:

»Kaj pa govorijo?«

Kvančnika osupne, negotov začne pripovedovati, kar je govorila vsa fara. V najkrajšem času se je imel Vence priženiti na Grižarjevo, kjer je gospođinjila mlada vdova Pavla sama. Po cele dneve je delal na nje premoženju, večere je pa presedel v njeni hiši. Pavla je bila vesele nravi in to ga je bolj in bolj privlačevalo.

Toda še nedavno so bile stvari povsem drugačne. Vence je hotel vzeti Kvančnikovo sestro, da že enkrat popravi krivico, ki jo je imel na vesti. Siromaštvo je vrglo premlado dekle v svet, služila je v vaški gostilni in zašla. Vrnila se je domov strta in spravila mater v bolezen. S težavo so se preživljali. Pozno v noč se je dekle trudilo s šivanjem, da so prehranili tudi otroka. Ko bi imel Vence stalno službo, bi Kvančnikovo že poročil, toda očetovo premoženje je bilo odločeno prvemu sinu in ni imelo kruha še za družega. V pričetku jeseni je kazalo, da bo šel Vence k železnici, pa je stopil vmes mešetar Dreja, mladeničev sorodnik. Hkrati sta bila mlada človeka naražen in ljudje, ki so vedeli, da je mešetar zmožen prodati dušo, so sodili tudi o sorodniku, da ne bo mnogo pomišljal, če mu ima priti v pest lepo premoženje. Vedno več je bilo posmehovanja in zlobnih opazk in Vence, sicer priden delavec, se je bolj in bolj pogrezal v očeh vseh ljudi.

»Naj ti napiše pismo, sem hotel od sestre«, nadaljuje Kvančnik negotov »pa ni nič slišala. Naj govorim jaz, je dejala, saj imam oči, saj jo vidim, kako jo mori! In ti da imaš tudi vest!«

Spet umolkne in opazuje tovariša.

»Seveda, ona druga je bogata«, dostavi nato trše in s pridrževano strastjo »moja sestra nima ničesar!«

Vencetu je bilo očitiranje neprijetno.

»Kaj mi govoriš o tem, kaj mi mari bogastvo!« — se obregne nevoljno. Pa je čutili, kakor bi besede ne prišle povsem iz prepričanja.

»Včeraj sta prešla dva meseca, odkar te ni bilo več pri nas. Sestra pravi, da so te pregovorili do kraja.«

Kvančnikov govori odločneje, nič več se ne prekinja.

»Pregovorili?« povzema Vence in samoljublje se oglašča v njem. »Pa če bi me tudi!« Hitreje odgovarja. — »Nisem nikak otročaj več, sam vem, kaj delam!«

»Torej delaš s premislekom?« vpraša važno Kvančnik.

»S premislekom!« potrdi Vence, nasprotnika pa zadene. Pobleđi, spodnja ustna mu strepeta. Hkrati se zbudi v njem nepričakovan pogum. Z vso strastjo bi vrgel tovarišu v obraz: Ali ne čutiš, kako pedlo je tvoje ravnanje? Toda ugrizne se v ustno, da zakrvavi, zdi se mu, kakor da je vse končano.

»Ali si se že povsem odločil?« vpraša kratko in zasekano. Iz glasu je čuti, kako se premaguje. Vence pa ga gleda, kakor bi ne umel docela. Kvančnikov omahuje.

»Stepišneg je bil včeraj pri nas in je to dopovedoval sestri in materi. Da ve z vso gotovostjo, je trdil in pripovedoval podrobnosti. Da nam bo pomagal, je tolažil sestro, on, malovrednež, slepar! Pilo me je tako, da se ne da povedati!«

Trenutek umolkne, lica mu zagorijo. Nestrpno sili v Venceta.

»Ali si se odločil?«

»Odločil? Kako misliš?« ponavlja ta nekoliko zmedeno ter si gladi močne brke.

»Za premoženje seveda!« odgovarja Kvančnik jedko. »Za lepo posestvo!« povdarja strupeno. »Saj se je lahko odločiti!«

Vence ga srdito pogleda, toda fant se nič ne prestraši. Kar napadi! govori njegovo oko. Iz ene krivice stori drugo!

Ta trenutek bi se dal pobiti, predno bi eno samo besedo obžaloval.

»Jeli res vse odločeno?« hoče vedeti gotovo. »Odgovori!«

Hkrati se vmeša oblasten mešetarjev klic:

»Se še nisi zmenil? Kaj vruga večeš?«

»Torej mi odgovoriš zvečer?« oprasha Kvančnikov. »Ob sedmih pridem po odgovor!«

Čutil je, da se hoče mešetar vmešati, zato se obrne, da bi odšel. Mešetar pa je z velikim korakom že čisto blizu.

»Ta pa že, ta-le«, se roga zaničljivo. »Ta ti bo dal nasvetov, da se boš kar cedil modrosti! Ta pa, ta!«

Kvančnik se okrene, kri mu vre v obraz, s tenkim, ostrim glasom vpraša:

»Kaj imate z menoj?«

»Nič, kar svojo pot pojdi, reva našoperjena! Kaj pa laziš tod? Mar bi si kje kaj zaslužil!«

»O, Vi zaslužite tudi brez dela! Ni nam mari kako! Pa Vas bo še peklo!«

Mešetar stopa naprej, ali mladenič se ne gane.

»Reva, pravite! Kdo ve, kako bo še z Vami!«

Mešetarja nekaj razvnama, oči se mu svetijo, njegova nasilnost vre na dan.

»Ti da si upaš? Ti smrkavec? Samo se zini, da ti razbijem čeljust!«

Sune se naprej, kakor bi hotel ustraševati paglavca, pripravljen je na nasilnost.

»Vam ne bom molčal!« odgovarja strastno mladenič, toda umakne se, ko vidi, kako je Vence neodločen in brez besede. — »Vse se bo maščevalo,« dostavlja, toda glas mu je že tišji, mešetarjeva besnost je grozeča in nevarna. Še korak se umakne, ponavlja zadnje besede, ali usuje se ploha mešetarjevih in jih pogrne. Kvančnik odhaja s sklonjeno glavo, ponižan v dnu duše. Še poedine psovke meče zmagalec za njim, dokler ne izgine med smreke. Delavca pa odideta nazaj k senu.

Še delj časa je mešetar renčal naposled pa je začel izpraševati.

»Poslali so ga za teboj, kaj ne?« je ugibal. Meni lahko poveš in prepustiš, vse bom uredil, kakor treba! Kaj je hotel? Da pusti vdovo, kaj?«

Vence je odgovoril kratko in hitel povezovali seno. Nič mu ni bil po volji stričev nastop in Stepišnegovo ime mu je vedno neprijetneje zvenelo v ušesih.

»Tvojega otroka bo pomagal preživljati?« ga je nekaj vpraševalo. »On, goljuf in lahkoživec? Ki grabi bogastvo, da streže vsem svojim podlim nagonom?«

Mešetar ga nevoljno pogleduje in se obrega:

»O kom pa ne govorijo, če se ženi. Da si pameten, menijo vsi, ki kaj razumejo. Kaj boš beračico poročil, ki nima ničesar! Kam si z glavo! Saj bi se razdejal!«

Mešetar čaka, kaj bo dejal nečak, potem pa začne odjenljujeje, z drugim glasom:

»Denar hočejo, ali ne? Koliko?«

»Končajte že!« — se upre Vence in jezno pomeri hrusta. Mešetar pa se potaji, kakor bi ne videl.

(Dalje.)

Ti.

Ti, draga, si skrivnostipolna roža,
cvetoča v gredah mojega življenja;
in zdravje si, ki v meni se spočenja,
kar dih ljubezni tvoje me obkroža.

In si kot vino, venomer žehteče,
ki mojo dušo na jesen pomlaja;
in si sladkost, ki iz srca mi vstaja
v teh dnevih polnih smeha, solnca, sreče..

A tudi ko pretresa me oložje
in ko bridkost v srce se mi zajeda,
takrat mi tvoja topla bo beseda
skrivnostni lek, poslan od roke božje!

Janko Samec.

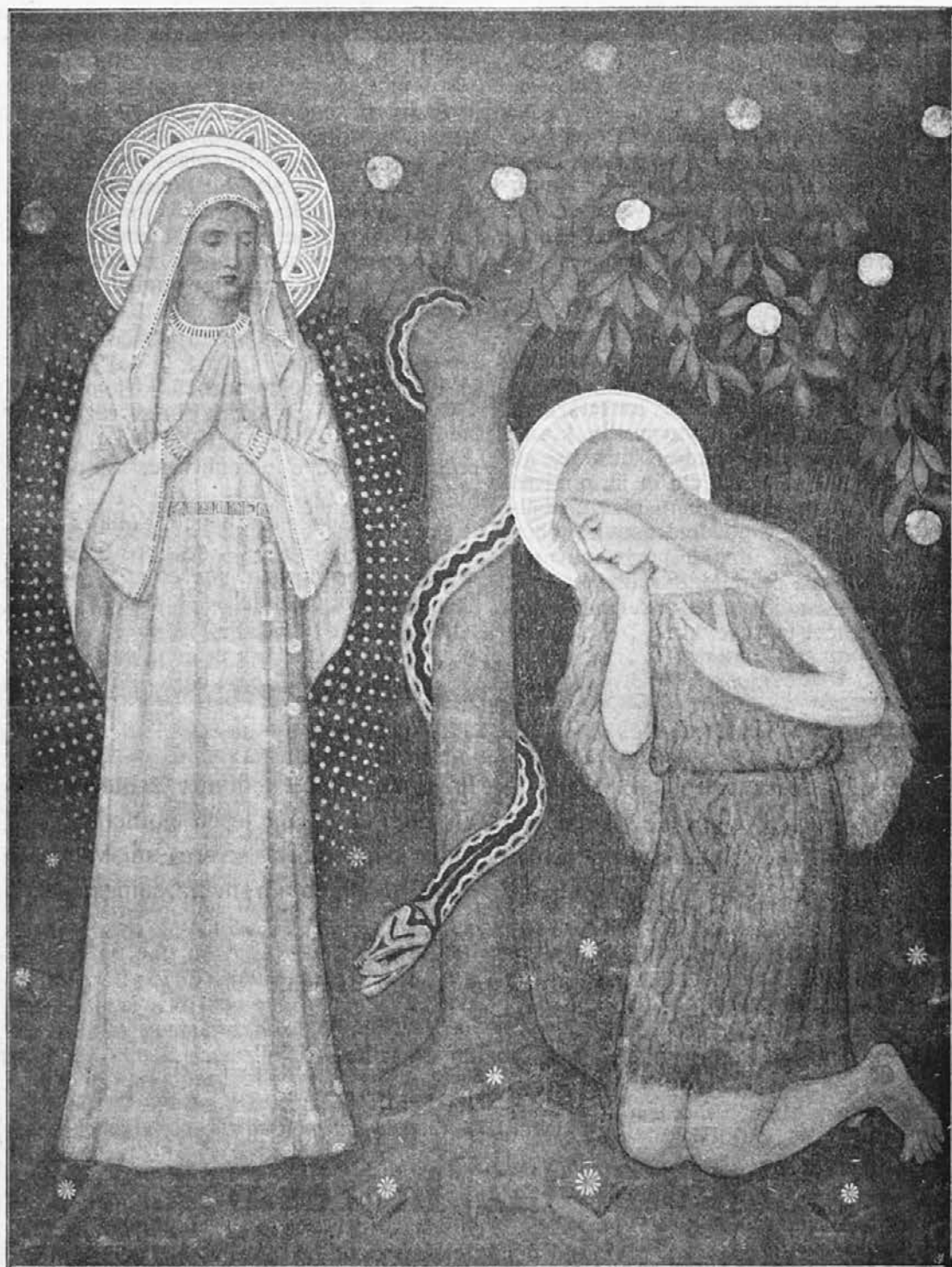
Življenja laž in resnica.

Spisal Jens Jørgensen.

»Da Ti, globoko ukoreninjeni darwinist — Ti, ki si izmed nas vseh pognal najgloblje korenine v toplih, plodovitih tleh prirode — da Ti postaneš kristjan, to je žalostno in nepojmljivo. Tako žalostno in zoprno je to, da sem se moral silno premagovati, preden sem napisal o Tebi pusto, ostudno besedo »kristjan«. Dragi, ljubi prijatelj, — zakaj nisi mogel ostati Ti

sam? — Zakaj Ti ni zadostovalo to sveto pozemeljsko življenje? — Zakaj si želiš še drugih bogov, razen enega, pravega, svojega jaza, svoje duše?«

Tako se glasi v pismu, ki sem ga prejel danes zjutraj, s podpisom enega najboljših imen — z imenom dragega prijatelja, . . . S tem pismom v roki stojim ob oknu in zrem v megleno jesensko ju-

Eva in Marija. (Slika iz bayronske šole.)

tro. V vrtu žare iz orumenelih listov rdeči grozdi jerebrike. Vrabcí obletujejo mokre grme in tiho čivkajo. Deževalo je vso noč. Steze so črne in premočene in trava s trate leži na njih zmršena in težka. Zrak je mrzel in vlažen in diši komaj čutno po gnijočih listih.

Veliko pisem je prišlo v zadnjem času v moje roke — pisem in časopisov. Nekje izjavlja mlad, toda zrel estetik v uvodnem članku dvovinarskega lista, da postajam »vedno bolj in bolj nezrel«, kolikor bolj se oddaljujem od prepričanj častivrednega kritika. Drugie mi zatrjuje

dobromisleč in razumen mož, da »bi bilo skoroda nesramno.« če bi kdo občutila in premišljevanja v moji »Knjigi s pota« imenoval drugače kot »ples po modni piščalki«.

Drug dobromisleč in razumen mož se je pregrešil s to quasi — nesramnostjo in razglasil, da »Knjiga s pota« niti za trenotek ne napravlja vtisa resnega dela — vse skupaj je le pretveza, ki se za njo skriva pohlep po senzaciji na leposlovnem polju. »Vsak resnično pošten človek bi brez tolikega obojavljanja postal veren,« je izjavil ta prijatelj dramatično učinkujočih izpreobrnitev.

Le ubogi verniki niso bili tako bistroumni, da bi spoznali, kako nesramno sem se igral z Najsvetejšim. Dobro je, da vsaj brezverci povzdignejo svoj glas proti pohujševalcu in da vsaj oni brzdajo bogokletnika!

A dovolj naj bo šale. Večina teh gospodov pač ne ve, o čem govori, in ima deloma to slabo lastnost, da smatra le sebe za poštene ljudi. Celo veliki Goethe je bil zase tako pošten, da je Stolbergovo pobožnost označil za »hinavščino«; — »očitno hinavstvo,« je celo dodal, da bi prav dobro prepričal samega sebe in tiste, ki so verjeli vanj. In vendar ni Goethe prejšnikar dvomil o Stolbergovi poštenosti. Toda njemu je bilo laže in prijetneje razlagati si nadnaravno izpremembo prijateljevega mišljenja in čuvstvovanja kot nenavadno izpremembo značaja.

Med drugim sem prejel tudi taka pisma, ki so govorila o »nečisti« izpovedi lastnih duševnih borb. A v mojih politenih spisih niso te rahločutne duše našle ničesar, čemur bi bilo treba ugovarjati. Požrle so jih s slastjo in hvalile mojo poezijo. Toda v teh očitkih tiči drugi vzrok, ki se imenuje *necessarius dedecus fidei*: sramotno je namreč biti veren. In zdaj se ti-le prijatelji v dno duše sramujejo nekdanjega prijatelja. To je psihologija onega očitka o nečistosti.

Toda Ti, dragi prijatelj — čigar pismo sem prejel danes zjutraj — ne spadaš k nobeni teh kategorij. Žalosten si in ne razumeš me

Ako bi pa hotel razumeti, tedaj sem pripravljen tudi jaz govoriti s Teboj. Naj drugi mislijo, kar se jim zljubi, toda Ti si mi najdražji iz vse preteklosti, Ti imaš tudi pravico zahtevati, da Ti podam račun.

NAJ pričnem takoj s presenetljivo izjavo, da »sem postal kristjan ravno zato, ker sem bil darwinist« — ali bolje: »Darwinističen zaključek je bil, ki

me je privedel do tega, da sem sprejel resnico krščanstva«.

Kako to? vprašaš.

Tako.

Definicija resnice se glasi: Vera, po kateri živimo. Resnica je ono spoznanje bistva stvari, ki nam dovoljuje živeti med stvarmi. Resnica ni mrtva teorija, ki se lahko glasi tako ali drugače, ampak je pravo, živo dejstvo: resnica je rezultat prilagoditve našega duha resničnosti.

Stopi iz resnice, — in resničnost Te za ta prestopok takoj kaznuje. Domišljaj si, da ogenj ne peče, ali pa, da lahko hodiš po vodi — in dejstva Te takoj prepričajo, da nisi Ti gospodar resnice, ampak, da je resnica Tvoj gospodar.

To je osnovna in temeljna resnica.

Če namreč velja to o fizični resnici, mora veljati tudi o moralni. Moralna resnica je ono spoznanje, vera, po kateri človek pravilno živi. Moralna resnica je teorija dobrega življenja. In nasprotno: moralna laž ubija, a ne oživlja — teorija je slabih dejanj.

Ravno tako se glasi govor o sadovih, ki naj bi po njih spoznali drevo, in stvar je v toliko preprosta. Toda zamotana postane, ker je možno, da se moralni čut v človeku zmede. In tako daleč lahko zaide ta čut, da se zazdi človeku sadovi slabega drevesa sladki, in da prične tisti čas slabo drevo, drevo smrti, celo povelečevati. Tedaj se ga polastijo tisti uroki, ki jih poznaš iz »Macbetha« — tedaj se mu zazdi, da

»fair is foul, and foul is fair.«

— takrat se mu zazdi preprost zoprna in uvela, greh pa zažari kot najljubkejši cvet na krasnem drevesu spoznanja.

In tisti hip mora sam Bog pomagati, ako hoče, da se človek reši. Tedaj se mora zgoditi, da se človek nekega jutra prebudi in nakrat spozna, da je vse svoje življenje delal le slabo.

A ne bom Ti še govoril o takem jutru — ampak o nekem drugem, popolnoma drugačnem, ki sem ga doživel pred davnimi leti . . .

Bilo je takrat, ko sem otrešel s pleč zadnje ostanke »supranaturalističnega« jarma. Dolgo sem se boril, bral, premišljeval; tedaj se je zgodilo — vsega je bilo konec. Shelley in Goethe sta me izpreobrnila — jaz nisem verjel ničesar več.

Bilo je v maju, nekega jutra, navsezgodaj. Sprehajal sem se ob mestnem okopu in sedel na klop pod starim nasipom — blizu onega mesta, kjer se dviga sedaj nova zbornica. Sedel sem na klopi in zrl na svetle, drhteče valove. Bresti in

kostanj so moleli komaj vzbrstele veje nizke nad mestni okop in iz pomladnje svežih grmov so švigali veseli vrabci vrišče in igraje se nad vodno gladino, pomakali vanje krila in prsi in švigali med čivkanjem zopet na suho. Bilo je tako krasno, krasno jutro.

Tako sem sedel tam mlad, osemnajstleten, in srkal vase življenje z vsemi čuti. Bilo je, kakor da bi se mi duša polnila s svetlobo in z molčanjem. In dvignil sem pogled na dva visoka mlada javorja — še sedaj ju zrem v duhu pred seboj, čeravno je preteklo že dvanajst let in sta oba že padla pod sekuro. — In ta dva mlada, svetla javorja, ki sta se dvigala v jasnomodro nebo, sta se mi zazdela kakor moja sorodnika, moja mlada bratca, ki

sta me sprejemala ob vhodu v veliko domovino naše skupne matere...

Ah, in pri tem me je navdajalo tako sladko čustvo, ki ga nisem občutil nikoli več pozneje. Pomlad je bila, bila je mladost, narava — bila je vsa svetloba in sreča življenja, ki je kipela v mojih prsih. In ni je bilo več take pomladi, kakor takrat... Saj za zlatimi vratmi onega majskega jutra — ni bilo življenja, ampak smrt. Ono jutro je bilo moje slovo od sreče in odhod v senco smrti...

In šele mnogo, mnogo let pozneje je prišlo ono drugo jutro — ono prebujenje, ko sem spoznal nakrat, da sem vse življenje delal le slabo.

(Dalje.)

Groza.

(Vizija.)

Drvel sem z vetrom bežečim čez pólje
kot duh hiti.

ves plašen upiral oči sem sokolje
na vse strani,

kjer človek človeka v besnoti kolje.

V potokih krvi
sem videl bresti smrt čez podolje.

Glej, sama drhti

od groze od groze... In kakor brez volje,
pijana strasti,

vsevprek naokoli kosi in kolje,
da svet ječi.

Po žilah groza ko lava mi polje,
in duša kriči:

O Kriste, je to sad tvoje krvi?

Ksaver Meško.

Resnična - neresnična povest.

Spisal Franc Ločniškar.

Moj prijatelj Jurij Gabrovec je človek, da mu ni kaj reči. Nikoli še ni imel opravila ne s sodiščem, ne z drugimi nadzorovateljicami javnega nereda, tedaj državljani prve vrste, kot smo sploh pošteni Slovenci, pa naj bomo pod to ali ono državno zastavo.

O zasebnih zadevah prijatelja Jurija imam omeniti le to, da je in ostane samec, ker si je izbral tak stan, ki se nikdar ne da spraviti v sklad z ženitvijo. On je namreč literat.

Pripetil pa se je prijatelju Gabrovcu — kot literatu — ono leto, ko so narodi sklenili večno zvezo, tak zagoneten slučaj, da ne sme ostati skrit širši javnosti.

V tistem letu tedaj, ko ljudje niso drugega brali kot politične liste in še v

teh največ na zadnji strani, kaj se prodaja in kupuje, se je slabo godilo prijatelju Gabrovcu. Prodajati ni imel česa, kupovati ne s čem. Poleg tega so leposlovniki listi toliko kot usahnili in literati po poklicu so si morali na razne postranske načine služiti svoj kruh. Najbolj so jo zadeli oni, ki so postali prekupci. Od teh se ni nihče več pojavil na literarnem polju.

Gabrovec pa je hotel ohraniti svojo čast in vest neomadeževano. A spoznal je kmalu, da so ideali slabe molzne krave in hočeš — nočeš, moral je začeti pisati podlistke za tedanji najboljši dnevnik, imenovan »Srečnosec«. Žal, da Gabrovcu ni prinesel posebne sreče. Prvič mu niso podlistkov pošteno plačevali, drugič bi bil prišel kmalu zaradi tega podlistka s

cenjenimi nadzorovateljicami javnega reda v resen konflikt, ki bi se bil lahko končal za Gabrovca prav dramatično in velekritično.

Stvar je bila taka: Gabrovec je napisal za »Srečonosca« zelo dolg, prelep podlistek. Pod naslov pa je pripisal zelo privlačen pristavek — »resnična povest«, kar bi bilo z ozirom na bralce »Srečonosca« popolnoma v redu, V tem podlistku je opisoval žalostne razmere vdove svojega prijatelja, ki je s svojo lepo hčerjo Olgo pretrpela vse križe vojnih časov. V Olgo se zaljubi lep fant, pameten in reven, kot je že to po navadi. Zdaj pa doleti vdovo in njeno hčer nenadna sreča. Umri je Olgin stric in zapustil njej in materi polen kovčeg starih in novih srebrnih goldinarjev. Bil je namreč tudi vojni prekupec, kot vsak tretji človek v tistih časih. Na koncu povesti je Gabrovec zapisal, da bo v kratkem poroka srečnega para.

Podlistek je splošno ugajal, kar je razvidno že iz tega, da je uredništvo dobivalo celo pisma z vprašanji, kje in kdaj se bo vršila poroka lepe in bogate Olge.

Gabrovec je začel pisati že drugi podlistek, ko se nekega dne pojavi pred njegovimi vrati mož postave in mu izroči povabilo k slavni redarstveni oblasti.

Tisto noč Gabrovec ni mogel spati. Premišljeval je, kaj bi bil naredil, da ga vabijo v urad, ki ni bil prav v nikaki zvezi z njegovim idealnim opravilom.

Drugo jutro je že stal točno ob določeni uri pred policijskim gospodom, ki je rekel s pristnim uradnim glasom: »Gospod Gabrovec, Vi ste tedaj pisatelj onega podlistka v »Srečonoscu?«

»Da, jaz sem, gospod, vendar opominjam takoj, da mi je popolnoma nerazumljivo, kaj ima slavna redarstvena oblast s tem opraviti, ker — —«

»Tako boste izvedeli, kaj ima opraviti,« je rekel gospod, stopnjevaje svoj uradni glas posebno pri besedi »opraviti«. Nato je vzel v roke podlistek, kjer je bilo neko mesto debelo podčrtano z rdečim svinčnikom.

Gabrovec je napejal oči, da bi prebral kočljivo mesto, a gospod uradnik je začel zopet: »Vi ste nam v tem-le podlistku nehote odkrili veliko zalogo srebrnega denarja, ki je danes državna last in se mora oddati, kot je bilo že javno razglašeno. Zato zahtevamo od Vas, da nam daste natančen naslov dotične gospe — vdove Vašega prijatelja, ki nastopa v povesti.«

Tako začudeno Gabrovec še ni pogledal v svojem življenju. »Lepo Vas pro-

sim, gospod,« se je nasmehnil v zadregi, »to je vendar povest. Jaz sem literat in to je izrodek moje domišljije. Vse do pičice je izmišljeno.«

»Prosim! Ali ne stoji pod naslovom pristavek »resnična povest?« Kar je resnično, vendar ne more biti izmišljeno! Pozivljam Vas tedaj, da mi takoj naznate natančno ime in stanovanje one gospe!«

»Kaj takega vendar ne morete zahtevati od mene, česar mi ni mogoče izpolniti, ko je vendar vsa povest izmišljena,« je zajecljal Gabrovec, videč, da se mož ne razume na literaturo.

»Čemu pa potem pišete, da je povest »resnična« in vodite s tem tudi oblast za nos. Že v tem tiči povod, da Vas kaznujemo.«

»Storite kar veste, da je dolžnost policije, toda jaz bom do skrajnosti branil svoboščine literature.«

»Pri nas boste malo dosegli, gospod! Mi smo oblast, da ne pozabite tega!«

Gabrovcu pade zdaj boljša misel v glavo, zato pravi ponižno: »Dovolite, gospod, da Vam še enkrat pojasnim vso zadevo. Jaz te povesti nisem pisal ne za policijo in ne proti policiji, temveč edino-le za ljudi. Ker pa ljudje najrajši bero resnične povesti, zato sem tudi jaz vtaknil v naslov ta pristavek.«

»Če je stvar res taka, seveda ne bo kakih posledic. Vendar — jaz moram akt rešiti. Kaj naj napišem nanj? Da dotična »resnična povest« ni resnična? Moj predstojnik mi da za tako nesmiselno uradno brco. — To mora na vsak način popraviti oni, ki je stvar zagrešil — in to ste Vi, gospod Gabrovec. Zato Vas pozovem, da priobčite v par dneh v »Srečonoscu« neka tako-le pojasnilo: »Podpisani izjavljam, da je moja »resnična povest« izmišljena, ker bi bila sicer morala dotična gosna-vdova, ki nastopa v tej povesti, že pred časom oddati svoje podedovano srebro policiji v stalno varstvo. In svoj podpis.«

»Karkoli hočete,« pravi Gabrovec, »samo da bom imel mir, ker do danes še nisem bil v tem poslopju.«

Odšel je ves zmešan naravnost v uredništvo »Srečonosca,« da bi priobčil zahtevani popravek.

Toda uradnik s tem nikakor ni bil zadovoljen.

»To ni mogoče, to ni mogoče,« je skakal po sobi kot iz uma. »Kaj nam porečejo ljudje? Da lažemo — in to celo pod naslovom »resnična povest!« Ljudje izgube na ta način še tisto trohico zupanja do naših listov, ki jo še imajo.«

In Gabrovec je moral zopet na policijo k pogajanjem. Nerad sicer, a bal se je zamere tu in tam.

S trepetajočim srcem je stopil spet pred strogega uradnika. Zdaj je bilo ropotanje še večje kot prvič. Gospod uradnik je začel celo sumiti, da je tudi uredništvo v kakih zvezi z ono gospo in hoteli je že napisati novo povabilo še uredniku »Srečonosca«.

To je začelo iti literatu po glavi. Zmislil si je tak-le načrt in ga razodel tud uradniku. V listu naj bi se priobčilo: »Moja resnična povest' ostane za cenjene bralke in bralce še naprej resnična, za slavno policijo pa ne«.

S tem je bil tudi uradnik zadovoljen in Gabrovec je zopet jadral v uredništvo »Srečonosca«, ki pa njemu ni prinašal posebne sreče.

Urednik je sicer še cincal in cincal, a ker se mu je zdel ta popravek tako nejasen in zagoneten, da bi ga gotovo boljša polovica bralcev ne razumela, se je vdal.

Drugi dan je že izšel popravek, prav kot si ga je izmislil Gabrovec na policiji.

Zdaj je policijski uradnik lahko rešil dotični akt in ga vložil s prilogami 35 številki »Srečonosca« — k večnemu počitku.

Gabrovec od takrat ni več pisal »resničnih povesti«, da bi se ne zameril policiji, uredništvu in svojim bralcem, ako bi ti slednjič prišli na sled zakulisnim spletkam.

V odsotnosti glavnega urednika »Srečonosca« pa se je dogodilo še nekaj, kar bi bilo lahko spravilo dotični akt pri policiji zopet na dan.

Neki hudomušnež je namreč priobčil v časopisu sledečo notico: »Včeraj popoldne so neznan nabiralci srebrnine pokradli v stanovanju gospe-vdove, ki je že znana čitateljem »Srečonosca« po prelepi resnični povesti, polen kovčeg podegovanih goldinarjev«.

Dobro, da je slavna policija to notico v hitrici prezrla, sicer bi bil romal dotični akt zopet na uradniške mize in čakal z mnogimi drugimi do danes končne rešitve.

Somrak.

Kako te ljubim, tajnostni somrak!
V kraljestvu tvojem duša se predrami
in z Bogom pogovarja se v omami
in pije njega dih, ki je sladak,
da se srcè še v prsih bolnih zgane
in sladke tajnosti, prej nepoznane,

mu zdaj odkrijejo svoj nasmehljaj. —
Kako te ljubim, tajnostni somrak!
Si kot akord ubran, ki v noč se zlije,
v globino srca mojega prisije,
da v njem vse kopnenje oživi,
vse boli, vse sladkosti davnih dni. —

Albert Širok.

Pisma z doma.

(Med vojno, 1917.)

IV.

Vse je zeleno, le up naš ni več zelen.
Z grenkim pelinom prevare je trs
[pojen,

da ga podamo

tebi, prežejnemu. Dragi, ne kolni nas!
Nam je milejši od vsega sveta naš
[Kras...

Vse, kar imamo,

radi žrtvujemo. Samo nikdar odtod,
samo ne s kovčegom v roki na bridko
pot!...

ker če umreti

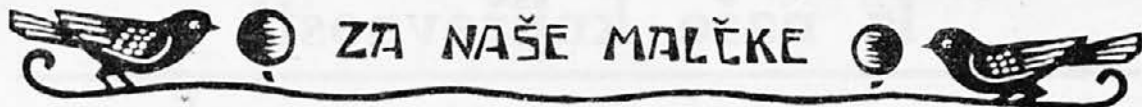
kmalu nam dano je, tukaj umremo naj...
Slajša nam smrt bo tu kakor življenja
[raj
po tujem sveti.

Dragi, ne piši naj gremo, ne piši več! —
To je neznosno! Nakupi voščenih sveč
in jih zapali,

križaj se, moli in prosi Boga za mir,
da bi te dneve stisk, dvomov in zlih
[never

srečno prestali.

Stano Kosovel

Kaznovano trpinčenje živali.

Japonska pravljica.

V starodavnem Tokiju, glavnem mestu Japonske, ki se je takrat imenovalo Jedo, je živel pred leti mož, ki je popravljajal dežnike, a je pri tem zaslužil tako malo, da sta se naselila skrb in beda v njegovo hišo. Ko je na nekem semnju videl v kolibi tigra in gledal, kako se je ljudstvo drenjalo okrog njega in je njegov gospodar imel obilo dohodkov, se je domislil, da mora tudi on kazati tigra po sejnih.

Kje pa naj dobi tigra? Na Japonskem jih ni, da bi ga kupil, nima denarja. In vendar si je vedel pomagati. V neki prodajalni je zagledal tigrovo kožo, ki jo je kupil; nato je dobil telička, ki ga je zašil v tigrovo kožo. Da bi ga pa ta s svojim glasom ne izdal, mu je zavezal usta.

Peljal ga je po vseh sejnih in trgih in vse je drvelo za njim, zakaj tako krotkega in mirnega tigra še niso videli kot je bil ta.

Onječa je bila pred njegovo kolibo takšna, da ni imel od jutra do večera časa, da bi bil dal ubogemu teličku kaj jesti in piti, ker se mu je zdelo škoda, da ne bi pobiral neprestano denarja, tako da mu je uboga žival že v nekaj dneh poginila.

Nato si je kupil drugega telička in tako dalje, dokler jih ni poginilo deset radi njegove lakomnosti. Toda božja pravičnost ne spi in maščuje vsako krivico, storjeno božjim stvarjem.

Nekega dne je mož obolel, izgubil dar govora in če je mislil govoriti, je dal le žalosten teličkov glas od sebe. Potem je zblaznel; strgal je obleko raz telesa, ogrnil se je v tigrovo kožo in letel v smešnih skokih in oponašaje telička na cesto. Tu so ga zasramovali otroci, metali vanj kamenje in blato. To je trajalo tri dni, nič ni pil in ne jedel, nazadnje je umrl žalostne smrti.

Prošnji ples.

Danes smo pri zlati volji,
zavrtimo se okoli;
naj na zemljo dež rosi,
naj nam trava zeleni,
naj nam v sodce vino teče,
naj se kruh pšeničnik peče,
jedli bomo deca mi,
starši, dekle, hlapci, vsi,
da trebušček se napase
in nam tolsta brada zrasede.

Če se otrok joče.

Srakica se kisa,
spakica se pači,
cmisa, cmisa,
krači, krači;
žlice, vilice,
orgljice, kresilce...
Srakica zbežala,
spakica ostala,
rep v usta dala:
kje je kresilce
za moje kosilce?

Iz knjige: France Bevk, »Pastirčki pri kresu in plesu«.

Sestrica je umrla.

Solze bridke, ne tecite,
sestra moja ni mrtvá,
Bog poslal krlatce svoje,
ko so prišli, je odšla.

Angelci s seboj odnesli
so v nebo jo prelepó,
tam nebeško kolo raja,
o, da mi bi bili ž njo!

P.

Iz naše književnosti.

Iz pesmi Aleksa Šantića.

Iz naše književnosti? Od kdaj pa je Aleksa Šantić naš pesnik? — Od zmiraj, odgovorjam; zakaj če smo člani jugoslovanskega naroda, je tudi vsa jugoslovanska književnost naša književnost, bodisi slovenska, hrvatska ali srbska. Zato bomo nadalje seznanjali naše čitatelje z onimi velikimi možmi, ki se zde malo oddaljeni od nas, a so nam vendarle čisto blizu po duhu in po srcu. Leposlovje naj bo most naših stikov in našega medsebojnega spoznavanja.

Aleksa Šantić se je rodil l. 1868. v Mostaru in je začel pesnikovati že v svojem osemnajstem letu. Nekoliko zbirk svojih pesmi je izdal l. 1891, 1895, 1901, 1908; zvezek dobro izbranih njegovih pesmi je izdala Srbska književna zadruga l. 1911. L. 1918 je izšla njegova zbirka tu-

di v latinici v Zagrebu. Spisal je tudi dramske poizkuse v verzih. Tudi prevajal je mnogo.

Šantić je začel pesnikovati pod Zmajevim vplivom, pozneje je podlegel tudi vplivu Vojeslava Iljića, in dolgo se ni mogel osvoboditi tujih vplivov. Šele poslednjih deset let se je razvil v originalnega pesnika, ki ima začrtani dve osnovni in krepki potezi: gorko ljubezen do svojega naroda in globoko žalost za mladostjo, ki odhaja. Odkrit je in naraven, vse kar poje, je doživel in občutil. On je eden izmed tistih, ki so obnovili staro že pozabljeno patrijotično pesem, dal ji je bolj stvarno in umsko vsebino ter iskrenjejši in topljejši ten. (Po Škerlićevi »Zgodovini nove srbske književnosti.«)

Ostanite tu.

Ostanite tu! ... Ker solnce tuje
ne bo grelo vas, kot tu vas greje;
grénak tam je kruh in je še huje,
kjer kdo sam brez brata in sestre je.

Kaj od matere, kaj je še boljše?
Mati zemlja ta je, vi sinovi,
le pogledjte gozd in kras in polje,
vaših dedov so povsod grobovi.

Za to zemljo bili so junaki,
vzgledi svetli, ki so jo branili
s svojo krvjo. O bodite taki,
tudi vi, kot cni vsi so bili!

Ko suha veja, ko jeseni krila
ji liste trgajo in smrti čaka,
brez vas bi mati domovina bila,
a mati vedno za otroci plaka.

Ne zapustite je, ko Kajm prokleti,
le v nje naročju se spočije glava,
živeti, da bi mogli kdaj umreti
na njenem polju, kjer vas čaka slava.

Tu vse vas ljubi, vse vam drag spomin je;
tam nihče ne bo hotel vas poznati,
še boljše gole, kršne so pustinje,
ko polja, kjer le tujec se košati.

Tu vsak ko brat vam toplo v roke seže,
a v tujem svetu samo pelin rase,
na to zemljičo vse vas, vse vas veže,
ime in jezik, kri za večne čase.

Ostanite tu! ... Ker solnce tuje
ne bo grelo vas, ko tu vas greje,
grénak tam je kruh in je še huje,
kjer kdo sam brez brata in sestre je.

Moje noči.

Moje noči,
kdaj nas dan spet loči?
— Nikoli!

Moja zora,
kdaj tvoj svit napoči?
— Nikoli!

Moja sreča,
kdaj mi snameš križ?
— Nikoli!

Moje nebo,
kdaj se razvedriš?
— Nikoli!

Moja draga,
kdaj bode poroka?
— Nikoli!

Moja solza,
kdaj bo konec joka?
— Nikoli!

Oče.

Kje ste? ... Ne čujem peti vas iz loke,
a to otroci me boli in žali;
ves čas le gledam izpod suhe roke,
li vrneta od daljnih se obali ...

Oranja doba je. Na modrem nebu
že žvrgolé ves dan škrjančki rani,
živeti treba je ob suhem hlebu,
jaz onemogel sem ... kdo naj nas hrani?

Matijče, Joža, Gregor, Juri, Ive,
Boste — li skoro izorali niive?
Hočete potolažiti neveste?

Plug rjav je in polja zapuščena ...
Trpeč le vnukom svojim na temena
roké jaz spuščam ... Deca moja, kje ste?

Pred bajtami.

Tebe, ki vek oblivaš s svojim znojem
in ko Titan iz zemlje delaš čuda,
Tebe, ki noč in dan živiš od truda
te slávím zdaj in hvalo ti zapojem!

Ti, ki pustinjam vtisnil si korake,
ki bode kamenje te steze grde,
podaj mi roko, da ti žulje trde
na nji poljubim kot prečastne znake.

Jaz vem, le ti do dna izpiješ čašo,
s krvjo pojiš to bedno grudo našo,
hraneč srcé in duh z junaštvom starim.

Jaz vem, le ti se tu napajaš z rebom,
sprejemaš vsakega s soljo in hlebom.
Zató slavim te, s spevom te ožarim!

Pogreb.

Povija se žito. Mirno, v dnu sela,
po ozki stezi, ki na groblje vodi,
za revno krsto mala gruča hodi,
lica so bleđa, razorana čela ...

Nekje prepeva šoja v sivem zraku,
in stari, dobri svečenik poln brige,
počasí čita iz debele knjige
pozdrave zadnje revnemu težaku.

In čuj, prst pada ... Vrh drevesa zdi se,
na zemljo padajo pa temne lise
in vidi se na cesti čreda siva.

in prah v vrtincih. Tiho dan ugaša,
veter od sela sem nesem prinaša,
pokrit že z dračjem grob ubogi sniva.

A. Šantič. — Prevedel A. Gradnik.

Književnost in umetnost.

Časopis za zgodovino in narodopisje. (Izdava Zgodovinsko društvo v Mariboru. Urejuje prof. Fr. Kovačič. XVI. letnik, sn. 2.) — Pričujoči zvezek ne zaostaja za svojimi predniki. Naj omenimo le objavo potopisa angleškega potnika Simona Klementa, ko je leta 1715. potoval čez Kanižo, Zagreb, Metliko v Trst, potem dalje čez Gorico in Ljubljano v Celje in Maribor. Zelo zanimive črtice k cerkveni zgodovini spodnještajerski v 17. stoletju podaja po patriarhalnih arhivih v Vidmu urednik Kovačič; dr. A. Trstenjak pa poroča, da se je protestantizem na Ruskem začel širiti med drugim s slovenskimi protestantskimi knjigami.

Drobiž.

ŠE NEKAJ SPOMINOV NA PROF.
ANT. KRŽIČA.

O preblagem pokojniku se je že pisalo v našem listu, vendar naj priobčim še par drobtin o tej dobričini.

Studentje smo ga ljubili od kraja in nihče ni izpustil pri imenovanju njegovega imena zaslužene privedka »oče«.

Njegov dovtip je bil nekaj posebnega: tako iskren in ljubezniv, da si brez njega ne morem predstavljati celega Kržiča. Celo pri razlagi verskih resnic je znal tako spretno naviti to svojo solnčno struno, da so morali celo izdelovalci matematičnih nalog prekiniti s svojim postranskim opravilom in začeti zopet poslušati njegovo prijetno razlago. Zelo rad je o priliki govoril tudi o literaturi, če je količkaj nanesla prilika na to.

Nekoč ponoči so zapeli navihanci blizu njegovega stanovanja prav nalahno neko pesem. Najbrže se niso spomnili, kako dober poslušalca ima »očka«. Toda on jih je gotovo spoznal po glasovih, ker je ravno v tistem letniku prihodnjo uro na koncu razlage po svojem hudomušnem načinu te trubadurje tako-le ošvrknil: »No, pa hvala lepa še za tisto podoknico! Samo zdelo se mi je, da je bilo vse skupaj malo preveč »piano«. Le korajžni, pa tudi pametni bodite, fantje!« —

To je izdalo več, kot najdaljše pridige, čeravno tudi to ni bilo uprizorjeno iz hudobije, temveč le iz nekake mladeniške razposajenosti.

Marsikatero zanimivo dogodnico smo slišali iz njegovih ust. V zasebnem pogovoru mi je nekoč pravil, kako je videl hoditi našega Levstika zadnje čase njegovega življenja po ljubljanskih ulicah s procesijami, v družbi samih starih ženic. — Vsekakor zanimiva poteza v značaju tega moža in ne spominjam se, da bi bil to že bral v kakem njegovem življenjepisu.

Med vojno je neutrudni Kržič zelo opešal, zlasti vid mu ni hotel več služiti. Zelo mu je bilo hudo, ker ni mogel več brati. Zanimala ga je pa vsaka novica iz javnega življenja in videl sem starčka, kako je bil vesel vstajenja našega rodu v času deklaracij.

Prijetno je bilo občevati s kratkočasnim »očetom«¹ Kržičem. Študentje niso mogli pozabiti izletov, ki jih je imel navado prirejati spomladi s četrtoletniki učiteljišča na ljubljanski Rožnik. Pravil mi je nekdo, kako jim je delal Kržič po poti skozi gozd pastirske piščalke. To pa tako spretno, da so imeli v naglici celo godbo skupaj, ki jo je spretni dirigent tako organiziral, da se niso mogli prečuditi. Igrali so lahko na primitivna pastirska godala cele koračnice.

Pa kako se je znal pošaliti s človekom! Na primer:

»Danes je pa res vroče. Kako prijetno je v taki-le vročini počivati v senci pod kako smrečico!«

Mlad literat: »Res, ta vročina je že neznošna.«

On: »Tukaj-le malo honorarja za trud; pa še kaj prinesite, ampak — »smrečice,«² ki vise nad vrati, se pa le varujte!« — L.

Narodno blago.

OD FARDAMANE DUŠE.

'Na duša s'je ločila
's telesa grešniga
in rajžat je začela
pred vrata peklenska.
Na vratih tam potrka
s tim zlatim prstenam
in ven iz pekla pride
ta velki Lucifer
in reče: »Duša, sedi,
duša frdamana!«
»Kako bom jast sedela,
k'me peče premočno!«
»Le rajžaj, rajžaj, duša
duša frdamana!«
In rajžat je začela

pred vrata nebeška.
Na vratih tam potrka
s tim zlatim prstenam
in vunkaj, vunkaj pride
ta sveti Peter sam:
»Le sedi, sedi, duša,
grem uprašat Marije,
al si ti Njo častila,
molila Jezusa.«
»Če si b'la njo častila,
si bla zveličana —
pa ti si le plesala,
zdaj si frdamana!«
Oh jest sem v peku pršu
zavoljo ofrosti,
oh jest sem v peku pršla
zavolj prevzetnosti.

SVETEGA RIHTARJA OČENAŠ.

(Kakor so ga molili na Bovškent.)

Bog je ukazu donka lejč, trdu zaspat,
ankuger se bat, tri ajngelee k nem poslat:
de nes bojo vižele, de nes bojo špižele,
gor v nebesa pot kazale.
Kaj je gor u paradiži?

Na zlata mizica:

okou mize dvanajst stuličn!

Dvanajst jogru — vsak na sojga sedejo!

Pride na uboga majhna dušica —
na duri potrka:

»Peter, Peter, uopri ti majhni dušici!
Boš prašu — skod je hodila in skod je
spadala?«

»Sem hodila skuz iglene ušesa,
skoz temnice, skale, skuz drenov host,
skuz ščipu plot!

In sem se učila svetga Rihterja očeneš —
Bog nam ga dej osaško znat
in Marija, naša mat.

(Na Tolminkem so ga molili skoraj podobno,
samo na vprašanje: kaj je gor v paradiži? so
odgovarjali tako-le:)

Tam je bela cerkuca,
se zlatim rožci krita.
Notri je sama Marija Devica,
Tri lučce prižiga,
tri bukuce prebira.

»O Matí moja, o Matí moja,
al čujete, al spite?«

»Jest čujem, jest ne spim.
Jest sem necoj snivala,
da so te judi lovil!«

Kdor bo to molituco molil — ne bo
nikol grešil — on bo rešu za tri dni
tri dušice iz vje: ta materno,
ta očetovo in ta svojo!

Zapisal Alojz Filipič,

Vsebina osme številke:

LEPOSLOVNI ČLANKI:

Vampir, povest, spisal dr. Fr. Detela. (Dalje.)

Iz knjige »Žetev«. Spisal Rabindranath Tagore, prevedel Alojz Gradnik.

Dvig. Spisal Jože Pahor. (Dalje.)

Resnična - neresnična povest. Spisal Franc Ločniškar.

POUČNI ČLANKI:

Življenja laž in resnica. Spisal Jens Jørgensen. (Dalje.)

PESMI:

Ti. (Janko Samec.)

Groza. (Ksaver Meško.)

Somrak. (Albert Širok.)

Pisma z doma. (Stano Kosovel.)

Za naše malčke: Kaznovano trpinčenje živali. (Japonska pravljica.) — Prošnji ples. Če se otrok joče. (Iz knjige: France Bevk, »Pastirčki pri kresu in plesu«.) Sestrica je umrla. (P.)

Iz naše književnosti: Iz pesmi Aleksa Šantića. (Ostanite tu, Moje noči, Oče, Pred bajtami, Pogreb.)

To in ono: Književnost in umetnost: Časopis za zgodovino in narodopisje. Drobiz: Še nekaj spominov na A. Kržičiča. (L.) Narodno blago: Od fardamane duše. Svetega Rih-tarja očenas.

Slika: Eva in Marija.

MLADIKA izhaja dne 15. in 30. vsakega meseca. Izdaja jo **Katoliško Tiskovno Društvo v Gorici**. Stane na leto 16 L, pol leta 8 L, četrletno 4 L. Denar se pošlje naprej. Posamezne številke po 1 L. Za inozemstvo, tudi za Jugoslavijo, stane 20 L. letno. — Uredništvo in uprava je v ulici Carducci 4. — Urejuje: **FRANCE BEVK**.

Nove knjige.

Samoznaki slov. stenografije, sestavil prof. Adolf Robida. Cena 8 K. Založil A. Janežič, Ljubljana, Florijanska ulica 14. Ta priročna knjižica, ki obsega vse potrebne samoznake, je izšla v zelo lični in prikupni žepni obliki. Tiskana je na fin papir. Avtogram je prav mojstrsko izvršil profesor Osana.

(Shakespeare-Župančič: Macbeth.) Za Veliko noč je izdala »Tiskovna zadruga« drugi zvezek Šekspirovih dram, ki prinaša v krasnem Župančičevem prevodu eno najboljših del velikega angleškega dramatika, to je »Sen kresne noči«. Cena vezani knjigi 40 K, nevezani 32 K, po pošti 1 K 80 v več.

(Anton Novačan: Veleja.) Drama v treh dejanjih. Cena broširani knjigi 28 K, vezani 36 K, po pošti 1 K 80 v več. — V krepkih črtah podaja v »Veleji« Anton Novačan sliko iz življenja naše vasi. Njegovo dramo odlikujejo jasno očrtani značaji živahen dialog in vseskozi zanimivo dejanje.

Listi.

Zbornik za umetnostno zgodovino. Po občnem zboru Umetnostno - zgodovinskega društva se je odbor konstituiral takole: predsednik prof. Komatar, podpredsednik msgr. Steska, tajnik in urednik glasila dr. Cankar, blagajnik dr. Stelč, odborniki: poverjenik dr. Skaberné, prof. Kobal, dr. Molé. Društveno glasilo z naslovom »Zbornik za umetnostno zgodovino« bo izhajal štirikrat na leto in izide prvi zvezek v kratkem. Naročnina z društveno članarino vred 100 K. Vse prijatelje vabimo, da se priklašajo kot člani na naslov Umetno-zgodovinsko društvo, Ljubljana, Resljeva cesta 10/I.

»Nove Evrope«, br. 4. ima tole vsebino: Jugoslovenska strujanja (L. Popovič), »Rakič na Kosovem« (M. Č.), »Zavod Svetog Jeromina v Rimu« (Dr. V. Novak). — »Debata o tri slova« (J. Benešič). — »Nauka i politika«. — Ekonomski pregled. — Književni pregled. — Knjige i listovi. — Beležka.

„Čevljarska zadruga“ v Mirnu pri Gorici

izdeluje

lične in trpežne čevlje za vsak stan

Prodaja na drobno in veliko naravnost iz tovarne v M I R N U,
 ter v lastnih prodajalnah

Varstvena znamka.

V GORICI,
 CORSO VERDI 32.

V TRSTU
 VIA RETTORI I.

Edino domače
 podjetje te stroke.

Stalne tovarniške
 :: G E N E ::

Goriška zveza gospodarskih zadrug in društev v Gorici

registrovana zadruga z omejeno zavezo

v Gorici, Corso Verdi 32,
 I. nadstr.,

praduje vsak delavnik od 8. do 14:
 stranke se sprejemajo le do poldneva.

Andrej Mavrič, krojač in
 trgovec v Gorici, Gosposka ulica 11 (Via Carducci),
 se najtopleje priporoča slav. občinstvu v
 mestu in na deželi, posebno pa preč. du-
 hovščini, za obila naročila, katere izvršuje
 točno in po znižanih cenah. — — —

Rnjigarna Kat. Tisk. Društva priporoča

veliko izbero najnovjših slovenskih lepo-
 slovni in molitvenih knjig.

Zaloga rožnih vencev, svetinj, nabožnih
 podob, ter podobic.

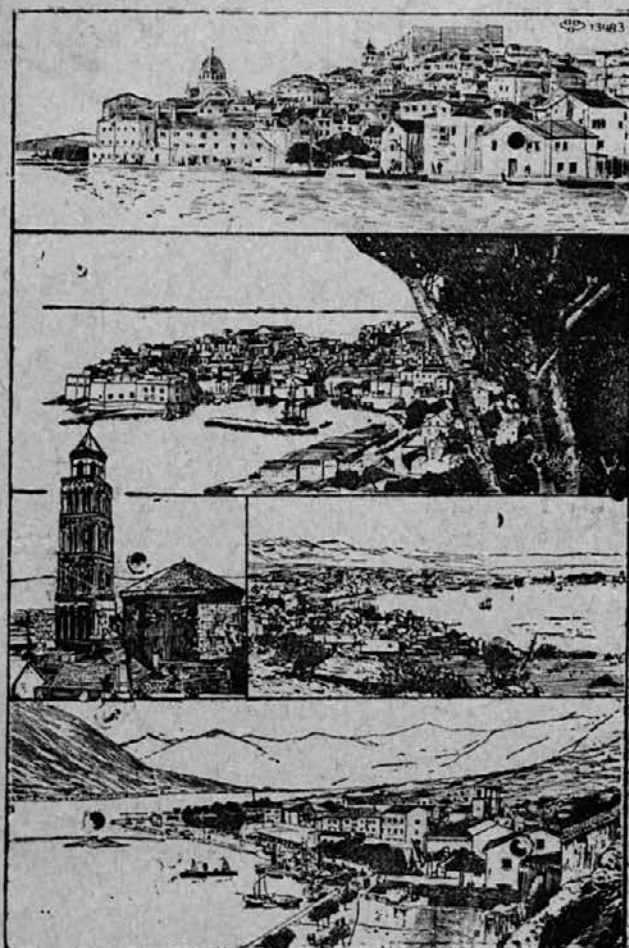
Pisarniške potrebščine.

Izvršijo se po naročilu naročila knjig
 iz Dunaja in Nemčije.

Slovenska Matica je prejela od če-
 škoslovaškega konzulata znesek 2500
 kron — kot prispevek za izdajo dr. La-
 hove. Češke antologije. Darovala sta:
 Ljubljanska kreditna banka K 2000, ne-
 imenovan 500 K.

Umetniška razstava. Meseca maja
 se vrši v Jakopičevem paviljonu običajna
 splošna umetniška razstava. Prijave in
 pošiljatve sprejema R. Jakopič. Turjaški
 trg 2. Zadnji rok za vpošiljatev je 22. t. m.

Dogodki v podobi.

DALMACIJA.

Italijani se umikajo iz Dalmacije, ki po rapalski pogodbi pripade Jugoslaviji, jugoslovanske čete jo zasedajo povsod z navdušenjem sprejete, kot smo to že zadnjič vrisali v članku »Na razgledu«. Na naši gornji sliki vidimo mesto Šibenik.

druga je Ragusa, tretji je Split, (na desni krasna, starodavna stolnica v Splitu), spodnja slika nam kaže Kotor. To je le drobtinica naših lepih krajev ob jugoslovanski Adriji.

DR. ALOJZ FAIDUTTI — SLOVENSKI
PESNIK!

Poreški cerkvi.

Leta 1883., ob priliki posvečenja Al. Zorna .

Otiraj solze z bledih lic, o žena :

O rajska de va, novo, glej zasjalo

Na nebu solnce je in pripeljalo

Veselja dan; več nisi zapuščena.

Po gorah že, po dolih izrečena

Doni beseda in doni s pohvalo

Ime ženina, ki nebo poslalo

Ti ga je, v do va spet razveseljena.

Glej, ženin gre, ž njim blagor in veselje,

Uzvišeni uzori, nade negojene

In kar najdražje volijo ti želje.

V sveti objem njega hiti desnica

In želja ga prečista k tebi žene,

O srečna, blagoslovljena kraljica.

POMLADNA.

Že črni trn je zacvetel,

o j prišla je pomlad!

na revno polje zdaj bom šel,

ko sine danek zlat.

Konjička dva napregel bom

in v brazdo ju pognal,

za plugom v brazdi stopal bom

in radosten oral.

Nad mano solnce stalo bo,

pod njim škrjanček pel

in srce se smejalo bo —

o j, ves bi svet objel.

In ko bom delo dokončal,

zavriskam v solnčen dan

in črni trn se bo smejal

in pela vsa ravan.

Uganke.

1. Dopolnilna uganka.

(Priobčil Domen.)

	*	i	Številka.
v		*	Ograjen prostor.
k	*		Rudeča tekočina.
*		a	Turški dostojanstvenik.
	*	v	Kralj živali.
l		*	Predilna rastlina.
p	*		Kraljevski ptič.

Kjer je prazen prostor, dobiš ime visoke gore.

2. Imenska uganka.

(Priobčil Domen.)

Stanko, Martin, Anton, Zdravko, Nada
Blaž, Pavel, Terezija, Helena, Srečko, Nikolaj, Marica.

Vzemi si iz navedenih imen po **dve** zaporedni črki in sestavi znan pregovor.

3. Uganka.

(Priobčil Domen.)

Kdor vânj gleda: zânj ni še odmerjen;
kdor prebiva v njem: ne plača najemnine.
Drugim ga pripravljâš: bodi pa uverjen,
da ni daleč ura, ki te vânj porine.

Razpis nagrade:

Kdor pravilno razreši vse tri uganke in pošlje rešitve do 15. maja, dobi v dar en izvod nove knjige „**Enodejanke**“, ki je izšla te dni v Gorici in prinaša pet zanimivih igric.

Rešitev ugank v 6. številki:

1. kvadrat.

m a m a,
a n a m,
m a n a,
a m a m.

2. Uganka v verzih.

Ljubi te tvoj **ded**;
ljubi ti svoj **red**!
Je gladek,
če mu rečeš **led**;
če mu rečeš **med**,
je sladek
bolj kot vsaka **jed**.

3. Besedna uganka.

R o k a — r e k a.

Žreb je določil g. **Franca Faturja**,
pisarniškega uradnika v **Postojni**.

Kratkočasnice.

MUZIKALNI DOVTIP.

V neki družbi so se pogovarjali o glasbi in se pri tem navduševali za tega ali onega komponista. Nekdo je pri tem zaklical ves navdušen: »Živel Mozart!«
»Tiho, tiho,« je dejal eden izmed navzočih, »Mozartu ni treba voščiti življenja, on bo itak živel dalje nego mi vsi.«

MODERNO SLIKARSTVO.

»Zakaj si tako obupan?«
»Pomisli, moja gospodinja je pri pospravljanju obrnila mojo najnovejšo sliko, in zdaj ne vem več, katera stran je bila zgoraj katera spodaj.«

TRGOVSKE BRZOJAVKE.

Trgovec N. N. Trst. — Jutri odpošljem vse svinje, pričakujem tudi Vas.
Trgovec M. M. Udine. — Jutri ne morem priti, večerni vlak ne sprejema volov.
Mesarju S. S. Tržič. — Če potrebujete telet, spomnite se name; cene nizke.

NARAVNO.

Profesor: »Toda, Ana! Tu na globusu leži zopet prah za palec na debelo.«
Služkinja. »Ni čuda, gospod profesor, to je vendar puščava Sahara.«

EKONOMIČNA.

Ženitni posredovalec: Ali imate kake posebne želje glede vašega »bodočega?«
Vdova: Hm, če bi bilo to mogoče, naj bi imel vrat številke 42; imam še par ducatov vratnikov mojega rajnega moža.«

DVOM.

Tu mi pošilja moj stric sto lir in mi piše zraven: Na svidenje! Zdaj ne vem, ali misli mene ali denar.

KAJ PA TO?

»Gospod, želite morda goveji jezik?«

»Ali ne veste, da ne jem ničesar, kar pride iz živalskih ust?«

»Kako naj Vam tedaj pripravim šele — jajce?«

STAROST ZEMLJE.

»Ali ste zapazili, da je zemlja skoraj v vseh jezikih ženskega spola?«

»Da.«

»Zakaj pa?«

»Ne vem...«

»Zato ker o zemlji, kakor o slednji ženski, nikoli ne vemo, koliko je stara.

Skrivalnica.

KDO JE SKRIT?

Lahko ga bilo je dobiti, ko vedel si njegovo ime. Poskusi zdaj ga izslediti in imenuj ga mi, če gre.

**Širite „Mladiko“!
Nabirajte za sklad
„MLADIKE“!**

Satira.

TURŠKO VPRAŠANJE.

»Evropejec, kaj bi rad, Rus in Nемеc in Bolgar?«

»Mi bi radi Carigrad.«

Ali car, turški car, puši pipo, kaj mu mar!

Svetovni boj se je začel, zdaj bo Turka vrag vzel. V prah zletele so države, še ni konca turške slave. Lah, Anglež in pa Francoz vanjo vtikajo svoj nos.

Ali car, turški car, puši pipo, kaj mu mar!

Kakor kak star ded, sedi, dobrovoljno se drži — krona vseh izpraševanj: kdo naj prvi dregne vanj. Lah, Anglež, če ne Francoz, saj bo končno Grku kos. Car je miren, turški car, že stoletja, kaj mu mar!

Pazite na staro
slovensko tvrdko
št. 14!

Oglejte si pred nakupom veliko zalogo vsakovrstnega pohištva, v kateri je

nad 50 kompletnih sob
priprostitih in najfinejših.

Kompletne spalnice od 2000 Lir naprej.
Za obilen obisk se priporoča

Anton Breščak
Via Carducci 14 (Gosposka ulica).

Pazite na staro
slovensko tvrdko
št. 14!

**PODRUŽNICA
LJUBLJANSKE KREDITNE BANKE
:: V GORICI, ::**

Corso Verdi „Trgovski Dom.“

**** Telefon št. 50. ****

Brzjavni naslov:
Ljubljanska banka.

Delniška glavnic
SHS kron
50 MILIJONOV.

CENTRALA:

Rezerva SHS
kron

LJUBLJANA. 45 MILIJONOV.

PODRUŽNICE: Brežice, Borovlje, Celovec, Celje,
Maribor, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Obrestuje vloge na knjižice po 4%. Na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru.

Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja. — **Izvršuje** vse v bančno stroko spadajoče posle najkulantnejše.

Uradne ure za občinstvo 8¹/₂ - 12 in od 3-5.

Ob sobotah popoldne, ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Veletržca z vinom

BRATA ABUJA GORICA

Via S Antonio 4 in na Kornu št. 8 (prej Kaučič)

prodajata na debelo

navadna : vipavska, istrska, briska, dalmatinska, furlanska
in italijanska vina ;

fina vina in šampanjce v butilkah, maršalo ;

raznovrstne likerje, kakor : Fernet Branca, Cognac ;

razna žganja (tudi na drobno), Vermouth in špirit.

M. Krainer

VELIKA ZALOGA MANUFAKTURNEGA BLAGA
Na drobno Na debelo.
GORICA, VIA RASTELLO 34-37.

Volneno in bombažasto sukno
za moške in ženske.

Velika izbira perila, šifona, raznovrstnega platna za rjuhe, brisač vsake vrste, serviet, belih in barvanih namiznih prtov vsake velikosti, žepnih robcev, volnenega, bombažastega in sukanega blaga za blazine, volnene in bombažaste odeje, bele in barvane posteljne prevlake, z volno napolnjene in s klotom raznih barv, volnenim porhatom, zefirjem, etaminom in batistom prevlečene odeje.

Velika izbira
potrebščin za krojače
in šivilje

Obleke za moške, dame in otroke.
Bele in barvane moške srajce in
spodnje hlače.

Sprejemajo se tudi umerjena naročila oblek in perila za moške, dame
in otroke.